

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	9
O śmiechu	9
Badacze literatury o śmiechu w twórczości Herberta	15
Humor czy ironia?	22
Humor poezji Herberta w recepcji współczesnych	25
ROZDZIAŁ 1	
„RACZEJ ZMYŚL NIŻ SZUFLADKA”. HERBERT O ŚMIECHU I KOMI- ZMIE.	41
Herbert – teoretyk komizmu?	41
<i>Parodia i nonsens w literaturze</i>	42
„Płyciutki bezbożnik” – Herbert o Lukianie	74
Ślady rozważań	78
Spadek po Gałczyńskim	79
„Twój Puchatek”	86
ROZDZIAŁ 2	
„UŚMIECHY I SZCZERZENIE ZĘBÓW”. MOTYW ŚMIECHU W POEZJI HERBERTA	90
Śmiech jako gest społeczny.	92
„Uśmiechy i szczerzenie zębów”	102
„Uśmiechnięta twarz jabłka”	104
Uśmiech w stanie podejrzenia	116
Śmiech białych piszczelei	122
Uśmiech ocalony i potrzebny do ocalania	128
ROZDZIAŁ 3	
„TEN OBRZYDLIWY TERSYTES”. HERBERT I OŚMIESZENI BOHATE- ROWIE.	137
Tersytes Herberta	137
Tersytes w interpretacji filologów	137

Reinterpretacja przekazów, czyli „prawdziwa historia” według Herberta	138
Zagadka motta	143
Splątanie śmieszności i tragizmu	149
Potęga ośmieszenia	151
Ośmieszeni bohaterowie w poezji Herberta	152
Pan Cogito i wątki autobiograficzne	161
Tragikomiczni poeci	163
Porozumienie z rzeczywistością	168
 ROZDZIAŁ 4	
„JĘZYK NARZUCAJĄCY SIĘ WYOBRAŹNI”. KOMIZM SŁOWNY HERBERTA	171
„Wyrwanie z kontekstu jest zawsze psotą”. Herbert i słowo cudze	171
Trzy stylizacje	177
Mowa cudza	196
Styl dziennikarski i urzędowy	196
W kręgu nauki.	202
„Palmy i liberalizm”. Dowcip językowy Herberta	206
Syllepsis oraz dowcipne porównanie	208
Udosłownienie metafory języka potocznego.	220
Słowa nieprzejrzyste?	231
 ROZDZIAŁ 5	
„RECHOT RYMOWANY”. CZY HERBERT BYWAŁ SATYRYKIEM?	234
Postawa satyryczna	234
Piewcy Xylandra.	236
Teksty satyryczne przeznaczone dla przyjaciół.	246
Satyryczna zagadka przesłana Miłoszowi.	247
Skarcony Wuj	254
W stanie wojennym.	260
Satyry publikowane w prasie.	263
Trzy wiersze Herberta w „Życiu Literackim”.	263
W stronę publicystyki	278
Satyryczność w książkach poetyckich.	284
Spory literackie	284
Wiersze antymiłoszowskie	292
Herbert satyrycznie o pewnym pojmowaniu Europy	309
Potyczki Herberta z filozofią.	315
Śmiech i religia	330

ROZDZIAŁ 6

„PRZEDSIONEK ŻYCIA”? GROTESKA W TWÓRCZOŚCI HERBERTA	340
<i>Sprawa słonia</i>	340
Słoń Herberta i słoń Mrożka	341
Wielogłosowość	351
Groteskowa wizja września 1939	359
Bajki	363
Niewyrażalne cierpienie	373
<i>Apollo i Marsjasz</i>	373
Wiersz bez tytułu	386
Groteska i dyskurs katastroficzny	390
HERBERT HUMORYSTA. UWAGI KOŃCOWE	409
WYKAZ SKRÓTÓW LITERATURY PODMIOTOWEJ	417
Liryka	417
Dramaty	417
Eseje i proza	418
Korespondencja	418
BIBLIOGRAFIA PRZEDMIOTOWA	420
Książki i artykuły poświęcone życiu i twórczości Zbigniewa Herberta	420
Prace na temat śmiechu, komizmu i groteski	427
Opracowania teoretyczno- i historycznoliterackie	430
Opracowania z zakresu filozofii i antropologii kultury	434
Opracowania historyczne, książki wspomnieniowe	434
NOTA BIBLIOGRAFICZNA	436
SUMMARY	437
INDEKS OSÓB	438